

נושא השיעור: יום הזיכרון לשואה ולגבורה תשפ"ה –

ממעמקים: כאב השחרור והצמיחה בסימן שמונים שנה לכניעת גרמניה הנאצית

מטרות השיעור:

1. להכיר את תחושותיהם של שורדי/ות השואה בזמן השחרור דרך עדויות אישיות.
2. להבין את האתגרים שעמדו בפני השורדים/ות בדרכם לשיקום חייהם.
3. לדון במשמעות הבחירה בחיים של שורדי/ות השואה.
4. להעמיק את ההבנה על תהליך השיקום והתקומה של שורדי/ות השואה.

משך השיעור: 60 דק'

חלק ראשון- (10 דקות)

רקע -בראשית חודש מאי 1945, לאחר שגרמניה הנאצית המובסת חתמה על הסכם הכניעה ללא תנאי לצבאות בעלות הברית, התפרצה שמחה חובקת עולם. הזירה האירופאית של מלחמת העולם השנייה באה אל קיצה, אף כי הלחימה נמשכה עוד חודשים מספר במזרח הרחוק. מלחמה זו גרמה הרס בממדים חסרי תקדים: כשמונים מיליוני הרוגים/ות, מיליוני פליטים/ות בני אומות רבות, שהיו פזורים ברחבי אירופה וגם מחוצה לה, ערים חרבות ותשתיות מרוסקות. על חורבותיה של ברלין נפגשו חיילי בעלות הברית, ובעולם כולו, כמו גם ברחבי היבשת שאך זה שוחררה מכבלי השלטון הנאצי נערכו מצעדים צבאיים וחגיגות עממיות. (מתוך אתר יד ושם)

פתיחה –

נסו לחשוב לרגע על בני ובנות העם היהודי באותן חגיגות – אלו ששחררו ממחנות / יצאו ממסתור/ יכלו לעזוב זהות שאולה או שעדיין חששו לעשות זאת – **האם הם/ן מצטרפים/ות ? האם שמחתם מושלמת ? האם שמחתם גדולה משל עמים אחרים או שאולי אין בכוחם/ן לשמוח ? האם העתיד ברור ?**

אין ספק שלא כולם חשו את אותן התחושות נסו לחשוב על סיפור של דמות יהודית אחת ומה היא היתה מציצת בטוטר (אם היה) ביום השחרור ?

מנחה: מאפשר/ת לתלמידים/ות לשתף בציוצים ולהסביר את הבחירות תוך ביסוס על הרגשות שהובילו לכתובה ומסכם/תראינו שיש מגוון של תחושות שלדעתכם אפיינו את תחושותיהם של שורדי השואה בסיום המלחמה.

דיון קצר על התחושות.

חלק שני- הכרות עם שורדי/ות שואה בסיום המלחמה- חוויות השחרור (20 דק')

ניתן לתת לתלמיד.ה להקריא ו/או להקריין -

עדות 1- חנה בר ישע

"ב1945 נכנסו הרוסים ברעש גדול ושחררו אותנו. בעצם מה שצריך היה לקרות לפי ההגיון שכולם ירקדו, שכולם ישירו, שכולם ישמחו.

במקום זה מה שקרה שמהצריפים התחילה ריצה מטורפת לחפש אוכל. אני בקושי יכולתי ללכת...

התיישבתי על הרצפה וראיתי משאיות של הרוסים שתופסים גרמני ומעלים אותו למשאית. הציף אותי רגש... לא של שמחה אלא של הקלה, הנה עכשיו יענישו אותם ואני משוחררת.

...אחרי תלאות איומים של ימים ולילות קשים הגעתי לתחנת רכבת של העיר שלי והרגשתי לבד. לא נראה לי

שיש עוד הרבה רגעים שהרגשתי בתודעה עמוקה שאני בעצם לבד, תלושה, לא שייכת לאף אחד..."

כך מתארת בעדותה חנה בר ישע את רגעי השחרור. חנה גורשה בראשית קיץ 1944 בהיותה בת שתיים-עשרה, יחד עם משפחתה הענפה מהונגריה לאושוויץ. במהלך הסלקציה נשלחה מרבית משפחתה לתאי הגזים וחנה נכלאה במחנה אושוויץ-בירקנאו כאסירה, יחד עם אמה ודודותיה.

שאלות: איך מתוארת חווית השחרור ?

איזה רגשות עולים מתוך העדות ?

בחוכמת הדיעבד איזה מסר הייתם בוחרים/ות להעביר לחנה באותה נקודת זמן ?

עדות 2- עובדיה ברוך

במרס 1943, בהיותו בן עשרים, גורש עובדיה ברוך עם כל משפחתו מסלונקי לאושוויץ. עם הגיעם לאושוויץ נשלחה משפחתו הענפה לתאי הגזים. במהלך שהותו באושוויץ פגש עובדיה את עליזה צרפתי, צעירה יהודייה מסלונקי ונרקם ביניהם סיפור אהבה מיוחד ומרגש תחת תנאים בלתי אנושיים.

"בינואר 1945 הוציאו אותנו בקור ובשלג מאושוויץ, ב"צעדת המוות" שנמשכה חודש ימים עד שהגענו למחנה ריכוז מאוטהאוזן שבאוסטריה.

העבירו אותנו בפרך והבטחנו אחד לשני שנישאר בחיים כדי לספר מה היה פה.

בחודש מאי הצבא האמריקאי שיחרר את המחנה. שכבתי בבור מים ורציתי למות. שכבתי וצעקתי אלוהים רק חתיכת לחם... אני השתחררתי וזה מה שהיה לי בראש, לחם. פתאום באו שני חיילים עם אלונקה, הוציאו אותי מהבור והשכיבו אותי עליה... העבירו אותי לבית חולים באוסטריה כשהייתי במצב פיזי קשה מאוד..."

שאלות: איך מתוארת חווית השחרור ?

מינהל
חברה
ונוער

מהעדות ניתן לקבל מידע על עובדיה ביום השחרור ועל המחשבות/תחושות של עובדיה על עצמו ביום השחרור
בפרספקטיבה של הזמן – נסו להסביר ולהתייחס להבדל.

שיתוף בסיפורים אישיים – האם אתם/ן מכירים סיפור משפחתי על סבא/סבתא רבה ששרדו את השואה – היכן
השתחררו? מה עשו והרגישו ביום השחרור? (לא להכנס בשלב זה של השיעור להיכן היו בזמן המלחמה –
ניתן לקבוע זמן אחר בו יסופר סיפור זה)

חלק שלישי- איפה להתחיל מחדש? הדרך לארץ ישראל (15 דק')

פתיח – חלק משורדי/ות השואה בחרו לעזוב את אירופה ולשקם את חייהם/ן בישראל. הם/ן התמודדו עם אתגרים
וקשיים הן בהיבט השיקום הפיזי והנפשי והן בהיבט של קושי לעלות לארץ ישראל.

רצונם העז לבנות חיים חדשים בארץ ישראל גבר על הקשיים הרבים שהיו כרוכים בעלייה.

הם ראו בארץ ישראל את המוצא היחיד לפתרון בעיותיהם האישיות והלאומיות.

התקומה בישראל – שמענו את העדויות של חנה בר ישע ושל עובדיה ברוך בסיום המלחמה.

עובדיה וחנה עלו לישראל ושיקמו בה את חייהם.

להקרין את העדויות:

עובדיה ברוך <https://www.youtube.com/watch?v=V5hRZ7T3-kk>

חנה בר ישע https://www.youtube.com/watch?v=lmxiGVKX1_A

שאלות במליאה:

תארו את האתגרים ואת הכוחות להתמוד איתם כפי שמשתקפים בעדויות של חנה בר ישע ועובדיה ברוך?

מהי המשמעות של צמד המילים "בחירה בחיים" העולה מעדויות אלו?

חלק רביעי- פעילות מסכמת (15 דק')

פעילות מסכמת-

אפשרות א'- כתבו מכתב לשורד/ת שואה (אמיתי או דימוני) ותתארו מה המחשבות שעולות לכם לאור מה
שמעתם במהלך השיעור. הגדירו באיזה שלב בחיים המכתב מגיע ליעדו.

אפשרות ב'- להניח בריסטול ולבקש מכל אחד שיכתוב מה הוא לוקח לעצמו מהשיעור, מהסיפורים, מהעדויות
ששמע.

סיכום: שורדי/ות השואה גייסו כוחות לבנות חיים חדשים.

מינהל
חברה
ונוער

ניצולים/ות רבים תרמו, איש - איש בדרכו, לבניית עולם טוב יותר לעצמם, לילדיהם ולדורות הבאים, שלא ידעו את מוראות השואה. הם בנו משפחות, הקימו קהילות, והיו פעילים במגוון תחומים ומקצועות.

<https://youtu.be/Lh9PEh0sIYQ?si=hDaJx9rmkZ5t-oc> "תקווה" השיר

ניתן לחלק את המילים של השיר

שיר תקווה/ מירי מסיקה

היום הזה אתה ראשון בעצמך אתה בחרת ביום הזה הניצחון בעצם זה שלא נשברת	היום הזה הוא התחלה בדף חדש אתה נוגע ביום הזה תישא תפילה תדע שיש מי ששומע
אל תתייאש עכשיו האמונה אותך שומרת אל תתייאש עכשיו גם אם חלפה עברה עוד שנה	אל תוותר מיד ויש לך מרחק ללכת אל תוותר מיד אם לא עכשיו, אולי עוד שנה
עולם מוזר, כולו שלך כשהתקווה בלב בוערת יש בדידות, יש כאב והתקווה איתך נשארת	היום הזה הוא התחלה תחשוב אתה יכול אחרת והתשובה לשאלה בתוכך היא מסתתרת
אל תאבד אותה תשמור עליה ומה יהיה מחר אין איש יודע	אל תפחד עכשיו כי לא אבדה לך הדרך אל תפחד עכשיו אם לא היום, אולי עוד שנה
עולם מוזר, כולו שלך כשהתקווה בלב בוערת יש בדידות, יש כאב והתקווה איתך נשארת	עולם מוזר, כולו שלך כשהתקווה בלב בוערת יש בדידות, יש כאב והתקווה איתך נשארת
אל תאבד אותה תשמור עליה ומה יהיה מחר אין איש יודע	אל תאבד אותה תשמור עליה ומה יהיה מחר אין איש יודע